

Sygn. akt III U 907/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Anna Kicman

Protokolant st. sekr. sądowy Katarzyna Maziarczyk - Kotwica

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2014 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy S. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o emeryturę

na skutek odwołania S. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 11 czerwca 2014 r., **znak:** (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy S. B. prawo do emerytury, począwszy od 3 czerwca 2014 r.,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawcy kwotę 120 zł (słownie złotych: sto dwadzieścia) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 907/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 1 października 2014 r.

Decyzją z dnia 11 czerwca 2014 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy S. B. prawa do emerytury.

W podstawie prawnej powołano art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

(Dz. U. z 2013, poz. 1440 ze zm.) oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

W uzasadnieniu wskazano, że Zakład odmówił przyznania emerytury, ponieważ do dnia 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca nie osiągnął 15-letniego okresu składkowego i nieskładkowego, a jedynie 23 lata, 10 miesięcy i 13 dni;

nie został udowodniony wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakład przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999 r. okresy nieskładkowe w wymiarze 4 miesiące i 14 dni; składkowe – 23 lata, 5 miesięcy i 29 dni; łącznie – 23 lata, 10 miesięcy i 13 dni. ZUS nie zaliczył do 15 lat pracy

w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w okresie od 12 grudnia 1977 r. do 31 grudnia 1987 r., tj. 10 lat i 20 dni, ponieważ wnioskodawca nie przedłożył świadectwa pracy w szczególnych warunkach, a zajmowane przez niego stanowisko majstra budowy i kierownika budowy nie jest pracą zaliczaną do I kategorii. Ponadto ZUS nie zaliczył do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w (...) (...) od 1 stycznia 1988 r. do 12 lutego 1991 r., tj. 3 lata, 1 miesiąc i 12 dni oraz od 1 kwietnia 1991 r. do 31 grudnia 1998 r., tj. 7 lat i 9 miesięcy, ponieważ praca na stanowisku kierownika budowy i starszego inspektora nadzoru nie są pracą zaliczaną do I kategorii. ZUS nie zaliczył do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym w okresie od 23 listopada 1969 r. do 30 listopada 1974 r., ponieważ z dokumentów wynika, że wnioskodawca mieszkał w internacie.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył wnioskodawca S. B., reprezentowany w sprawie przez profesjonalnego pełnomocnika, wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji w całości i przyznanie mu prawa do emerytury w ustawowej wysokości od dnia 1 czerwca 2014 r.; zasądzenie kosztów postępowania.

Zaskarżonej decyzji zarzucono błędne przyjęcie przez organ rentowy, że wnioskodawca do dnia 1 stycznia 1999 r. nie osiągnął 25-letniego okresu składkowego, a jedynie 23 lata, 10 miesięcy i 13 dni oraz że nie został udowodniony wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Na uzasadnienie swojego stanowiska podał, że gdy uczęszczał najpierw do zasadniczej szkoły budowlanej, a po jej ukończeniu do technikum budowlanego mieszkał w internacie, jednakże tylko w roku szkolnym, a więc od 1 września do 26 czerwca, natomiast podczas wakacji poczynając od 1970 r. do 1973 r., tj. łącznie przez 8 miesięcy i 16 dni stale, i przez ponad połowę wymiaru czasu pracy pracował stale przy produkcji rolnej w gospodarstwie rolnym swoich rodziców S. i A. B., położonym we wsi G.. Ponadto zaś pracował w tym gospodarstwie od 8 czerwca 1974 r. do 1 grudnia 1974 r., po ukończeniu technikum, co łącznie daje ponad 14 miesięcy. Ponadto wnioskodawca przez cały okres jego zatrudnienia

w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. wykonywał stale i co najmniej w pełnym wymiarze czasu pracy, pracę majstra budowy i kierownika budowy, co związane było ze sprawowaniem dozoru inżynieryjno-technicznego nad takimi pracami, jak: przy betonowaniu, zbrojeniu, spawaniu elektrycznym i gazowym, w głębokich wykopach. Podobnie będąc zatrudnionym w okresie od 1 stycznia 1988 r. do 15 maja 1991 r. w (...) Brygadzie (...) w P. jako kierownik budowy, następnie w (...) (...) w P. od 16 maja 1991 r. do 29 lutego 1992 r. również jako kierownik budowy, od 1 marca 1992 r. do 30 czerwca 1996 r. jako starszy inspektor nadzoru, a od 1 lipca 1996 r. do 1 stycznia 1999 r. jako kierownik budowy, wnioskodawca wykonywał stale i co najmniej w pełnym wymiarze czasu pracy, pracę polegającą na sprawowaniu dozoru inżynieryjno-technicznego nad pracami, które wykonywał również w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym. Wnioskodawca przedłożył organowi rentowemu świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, którego zapisów organ rentowy nie uwzględnił, niezasadnie kierując się nazwą zajmowanych przez ubezpieczonego stanowisk pracy, a nie jak powinien był rodzajem powierzonych mu prac, opisanych w tym świadectwie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Przemyślu ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca S. B., ur. dnia (...),
w dniu 2 czerwca 2014 r. złożył wniosek o emeryturę, zaznaczając w nim,

iż nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Do wniosku dołączył: świadectwo ukończenia (...) Szkoły Zawodowej, z którego wynika, że ukończył on (...) Szkołę Budowlaną w dniu 26 czerwca 1971 r.; świadectwo dojrzałości Technikum Zawodowego, z którego wynika, iż ukończył Technikum Budowlane w J. w dniu 8 czerwca 1974 r.; oświadczenie własne w sprawie zatrudnienia w gospodarstwie rolnym wraz z pisemnymi zeznaniami dwóch świadków

na okoliczność pracy w gospodarstwie rolnym rodziców S. i A. B. w okresie od 23 listopada 1969 r. do 30 listopada 1974 r. położone

w G. – J.; świadectwo pracy z dnia 31 grudnia 1987 r., z którego wynika, że wnioskodawca był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. od 12 grudnia 1977 r. do 31 grudnia 1987 r., w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowiskach majstra budowy i kierownika budowy; świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 28 maja 2015 r. wystawione przez (...) (...) w P., z którego wynika, że wnioskodawca był zatrudniony w (...) Brygadzie (...) w P. od dnia 1 stycznia 1988 r. do dnia 15 maja 1991 r., a następnie od dnia 16 maja 1991 r. jest zatrudniony w (...) (...) w P., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowiskach: w (...) Brygadzie (...) od 1 stycznia 1988 r. do 12 lutego 1991 r. i od 1 kwietnia 1991 r. do 15 maja 1991 r. jako kierownik budowy, w (...) (...) od 16 maja 1991 r. do 29 lutego 1992 r.

jako kierownik budowy, od 1 marca 1992 r. do 30 czerwca 1996 r.

jako starszy inspektor nadzoru, od 1 lipca 1996 r. do 31 grudnia 1998 r. jako kierownik budowy, z tym że w okresie od 13 lutego 1991 r. do 31 marca 1991 r. korzystał z urlopu bezpłatnego.

Na podstawie całości zgromadzonej w aktach rentowych dokumentacji, ZUS wydał zaskarżoną decyzję z dnia 11 czerwca 2014 r. i odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury, ponieważ do dnia 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca nie osiągnął 15-letniego okresu składkowego

i nieskładkowego i nie został udowodniony wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

ZUS przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999 r. okresy nieskładkowe w wymiarze 4 miesiące i 14 dni; składkowe – 23 lata, 5 miesięcy i 29 dni; łącznie – 23 lata, 10 miesięcy i 13 dni.

Dowód – akta organu rentowego:

- wniosek o emeryturę z dnia 2.06.2014 r.,

- świadectwo ukończenia (...) Szkoły Zawodowej, świadectwo dojrzałości Technikum Zawodowego,

- oświadczenie wnioskodawcy w sprawie zatrudnienia w gospodarstwie rolnym wraz z pisemnymi zeznaniami dwóch świadków z dnia 24.02.2014 r.,

- świadectwo pracy, świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu,

- zaskarżona decyzja ZUS z dnia 11.06.2014 r.

Ponadto Sąd ustalił, że rodzice wnioskodawcy posiadali gospodarstwo rolne w miejscowości G. o powierzchni ok. 8-10ha. Uprawiano w nim zwłaszcza tytoń, ale też jęczmień, buraki, ziemniaki, hodowano 3 konie, kilkanaście krów, kilkanaście sztuk trzody chlewnej. W gospodarstwie tym pracowali rodzice, ale wnioskodawca jako najstarszy z rodzeństwa musiał im głównie pomagać (jeden brat był 2 lata, a drugi 6 lat młodszy).

Wnioskodawca uczył się w (...) Szkole Zawodowej w J., a następnie w Technikum Budowlanym w J.

i mieszkał w tym czasie w J.. W okresie przerw w nauce, zwłaszcza w okresie ferii zimowych i wakacji szkolnych przyjeżdżał do domu i pracował wówczas w gospodarstwie rolnym rodziców. W tym czasie było plewienie buraków,

plewienie i wrywanie tytoniu, zaczynały się sianokosy, należało oporządzić trzodę chlewną, bydło. Prace trwały nawet do późnych godzin wieczornych.

W dniu 8 czerwca 1974 r. wnioskodawca ukończył naukę w technikum i odtąd już przez cały czas pracował w gospodarstwie rolnym rodziców.

Od dnia 2 grudnia 1974 r. wnioskodawca podjął pracę w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego (...).

Dowód:

- zeznania świadka A. W.,
- zeznania świadka T. B.,
- przesłuchanie wnioskodawcy.

W okresie od 12 grudnia 1977 r. do 31 grudnia 1987 r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P..

Początkowo pracował jako majster budowy. Pracował wówczas na budowach, w tym przy budowie przedszkola przy ul. (...) w P., budynku policyjnego przy ul. (...), budynku E. na ul. (...), osiedla na K. w P., osiedla przy ul. (...). Organizował pracę i nadzorował prace zbrojarzy, betoniarzy, cieśli, monterów na wysokości, wykonujących wykopy na głębokości, operatorów dźwigu. Przez cały czas przebywał na budowie. Zdarzało się, że musiał również sam wykonywać różne prace, jak chociażby betonować. Wykonywał też stosowną dokumentację – rozliczenia, karty pracy.

Później od października 1980 r. wnioskodawca pracował jako kierownik budowy i wówczas nadzorował budowę przychodni na ul. (...) w P., budynek bankowca na ul. (...) w P., przejście graniczne w M., osiedle na ul. (...) i na ul. (...), stacje trapów wzdłuż kolei od P. do M.. Pracował wówczas również bezpośrednio na budowie i nadzorował dodatkowo pracę majstrów, ale także zbrojarzy, betoniarzy, monterów na wysokości, spawaczy. Zdarzało się, że musiał w razie potrzeby sam wykonywać różne prace, jak chociażby spawać. Dokumentację rozliczeniową wykonywał głównie po godzinach pracy w domu.

W okresie od 10 lutego 1986 r. do 10 lutego 1987 r. wnioskodawca korzystał z urlopu bezpłatnego w związku z wyjazdem do pracy na budowie eksportowej w ZSRR.

Następnie od dnia 2 marca 1987 r. wnioskodawcy ponownie powierzono obowiązki majstra budowy.

Na tym stanowisku wnioskodawca pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Dowód:

- dokumentacja zawarta w aktach osobowych z okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P.,
- zeznania świadka J. T.,
- zeznania świadka C. Ś.,
- zeznania świadka M. S.,
- przesłuchanie wnioskodawcy.

Od dnia 1 stycznia 1988 r. do dnia 15 maja 1991 r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) Brygadzie (...), a następnie od dnia 16 maja 1991 r. pracuje w (...) (...)w P..

Wnioskodawca przez cały okres swojej pracy zajmował stanowisko kierownika budowy, z wyjątkiem okresu od 1 marca 1992 r. do 30 czerwca 1996 r., kiedy powierzono mu stanowisko starszego inspektora nadzoru.

Nadzorował on wówczas prace remontowo - budowlane głównie strażnic w O., B., J., L., K., ale też budynków na terenie Oddziału w P.. Nadzorował wówczas roboty ziemne - wykopy, dekarские, ciesielskie, spawaczy, zbrojarzy. Sporządzaniem niezbędnej dokumentacji - rozliczeń, kosztorysów zajmował się głównie po godzinach pracy.

Dowód:

- dokumentacja zawarta w aktach osobowych z okresu zatrudnienia w (...) (...) w P.,

- zeznania świadka W. G.,

- zeznania świadka Z. L.,

- przesłuchanie wnioskodawcy.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego, w aktach osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. i w (...) (...) w P., których domniemanie prawdziwości wynika z art. 244 i nast. k.p.c., a ponadto ich wiarygodność nie została obalona przez żadną ze stron.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków A. W. i T. B., a także wnioskodawcy S. B. na okoliczność pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców. Przesłuchani w sprawie świadkowie jednoznacznie wskazywali na fakt i rodzaj prac wykonywanych przez wnioskodawcę w gospodarstwie rolnym swoich rodziców, a w ocenie Sądu zeznania te są spójne, logiczne, wzajemnie się uzupełniające.

Sąd uznał za wiarygodne również zeznania świadków J. T., C. Ś. i M. S., co do zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. oraz zeznania świadków W. G. i Z. L., co do zatrudnienia wnioskodawcy w (...) (...) w P., a ponadto zeznania wnioskodawcy S. B., jako logiczne, spójne, wzajemnie się uzupełniające. Wynika z nich jednoznacznie, w jakim charakterze i przy jakich pracach był zatrudniony wnioskodawca w spornych okresach w obydwu zakładach pracy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy S. B. należy uznać za uzasadnione.

Na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U.

z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego

w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa

(ust. 2 art. 184).

Zgodnie z art. 32 ust. 1 powołanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3.

Przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się: okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (art. 32 ust. 1a pkt 1).

Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2).

Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32).

Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) - pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach określonych w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeśli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Ponadto według § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

W myśl § 3 powołanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia.

Istotą sporu w niniejszej sprawie była kwestia ustalenia, czy wnioskodawca posiada okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn, a także czy był zatrudniony, co najmniej 15 lat w warunkach szczególnych.

Bezsporne pozostaje, że wnioskodawca w dniu (...) r. ukończył 60 lat, a nadto nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Zakład przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999 r. okresy nieskładkowe w wymiarze 4 miesiące i 14 dni; składkowe – 23 lata, 5 miesięcy i 29 dni; łącznie – 23 lata, 10 miesięcy i 13 dni.

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało natomiast, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się 25-letnim stażem okresów składkowych, nieskładkowych i uzupełniających. Sąd bowiem na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego uznał, że wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym swoich rodziców S. i A. B. położonym w miejscowości G..

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe: przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu

Należy podkreślić, że przy ustalaniu prawa do świadczenia, o zaliczeniu okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składek na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 r.) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności: po pierwsze - wykonywanie czynności rolniczych w sposób stały, gotowość do podjęcia pracy rolniczej, po drugie - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00 - 2003 r., Nr 7, poz. 186 oraz z 10 maja 2000 r., II UKN 535/99 - OSNP z 2001 r. Nr 21, poz. 650 oraz wyrok SA w Lublinie z dnia 17 kwietnia 2013 r., III AUa 212/13, LEX nr 1312059 i wyrok SA w Warszawie z dnia 14 października 2009 r., III AUa 476/2009, Lex Polonica nr 2325492).

W judykaturze wykształcił się pogląd, że o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 r.) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności:

1) wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 ustawy o u.s.r. oraz

2) czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (zob. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 8 marca 2011 r., II UK 305/10, LEX nr 852557, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 28 lutego 2012 r., III AUa 1793/11, LEX nr 1163528, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 9 października 2013 r., III AUa 427/13, LEX nr 1378617) /K. A. (red.), B. S., Komentarz do art. 10 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, 2014.04.15/.

W myśl art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t. j. DZ. U. z 2013 r., poz. 1403 ze zm.) przez domownika - rozumie się osobę bliską rolnikowi, która:

a) ukończyła 16 lat,

b) pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie,

c) stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

W ocenie Sądu praca wykonywana przez wnioskodawcę S. B. w gospodarstwie rolnym swoich rodziców spełnia warunki niezbędne

do uznania wnioskodawcy za domownika pracującego w gospodarstwie rolnym w okresach od 1 lipca do 31 sierpnia 1970 r., od 1 lipca do 31 sierpnia 1971 r., od 1 lipca do 31 sierpnia 1972 r., od 1 lipca do 31 sierpnia 1973 r. oraz od 8 czerwca 1974 r., a więc po ukończeniu nauki w technikum do 1 grudnia 1974 r., a więc do ostatniego dnia przed podjęciem pracy zawodowej w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego (...) (w łącznym wymiarze 13 miesięcy i 24 dni). Wnioskodawca pracował

w tym gospodarstwie o wiele dłużej niż 4 godziny dziennie, bo w zasadzie

od świtu do zmierzchu w okresie wakacji szkolnych, a po zakończeniu nauki w technikum aż do podjęcia zatrudnienia już codziennie, wykonując wszystkie niezbędne prace polowe i przy obrządki zwierząt hodowlanych.

Ponadto na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd przyjął, że wnioskodawca był zatrudniony w warunkach szczególnych:

- w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w P. od dnia 12 grudnia 1977 r. do dnia 31 grudnia 1987 r., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku majstra budowy i kierownika budowy,

z wyłączeniem okresu urlopu bezpłatnego od 10 lutego 1986 r. do 10 lutego 1987 r. z tytułu pracy na budowie eksportowej, z uwagi na brak odpowiedniej dokumentacji w tym zakresie;

- w (...) (...)w P. i u jego poprzednika prawnego w (...) Brygadzie (...) w P. od dnia 1 stycznia 1988 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku kierownika budowy i starszego inspektora nadzoru, z wyłączeniem okresu przebywania na urlopie bezpłatnym

od 13 lutego 1991 r. do 31 marca 1991 r.

W powyższych okresach zatrudnienia wnioskodawca nadzorował pracę pracowników wykonujących głębokie wykopy, betoniarzy, spawaczy, zbrojarzy, monterów konstrukcji na wysokościach, dekarzy, operatorów dźwigów.

Wskazane wyżej stanowiska zajmowane przez wnioskodawcę wymienione zostały w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43

ze zm.) w wykazie A, Dziale XIV „Prace różne”, poz. 24 – „Kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” w związku

z Działem XIV „Prace różne”, poz. 12 – „Prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym”, Działem V – „W budownictwie

i przemyśle materiałów budowlanych”, poz. 3 – „prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych”, poz. 4 – „Prace zbrojarskie

i betoniarskie”, poz. 5 – „Prace przy montażu konstrukcji metalowych

na wysokości”, poz. 9 – „Prace dekarzkie” oraz w załączniku nr 1

do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy, podległych ministrowi budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach w wykazie A, Dziale XIV, poz. 24, pkt 1 – „stanowiska pracy, na których prace wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych

w wykazie”, poz. 12, pkt 1 – „spawacz”, Dziel V, poz. 3, „Maszyniści maszyn transportu pionowego”, ppkt 4 „maszyniści żurawi samojezdnych kołowych

i gąsienicowych”, poz. 4, pkt 1 „zbrojarz”, pkt 3 – „betoniarz”, poz. 5, pkt 2 – „monter konstrukcji żelbetowych i prefabrykowanych na wysokości”, poz. 9, pkt 1 - „blacharz-dekarz”, pkt 2 – „robotnik budowlany”, a także

w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 19 Ministra Handlu Wewnętrznego

i Usług z dnia 10 listopada 1986 r. w sprawie prac wykonywanych

w szczególnych warunkach w wykazie A, Dziale XIV, poz. 24, pkt 1 – „stanowiska pracy, na których prace wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowisku wymienionym w wykazie”, poz. 12, pkt 1 – „spawacz”, Dziel V, poz. 3, pkt 4 „maszyniści żurawi samojezdnych kołowych i gąsienicowych”, poz. 4, pkt 1 „zbrojarz”, pkt 3 – „betoniarz”, poz. 5, pkt 12 – „monter konstrukcji żelbetowych i prefabrykowanych na wysokości”, poz. 9, pkt 1 – „dekarz”, pkt 2 – „blacharz-dekarz”, pkt 3 – „robotnik budowlany”.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 6 grudnia 2007 r., (III UK 62/07, LEX nr (...)) czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli w procesie produkcji wykonywanej w tych wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia z 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, objęte poz. 24 działu XIV Wykazu A, to wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe

dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim nadzorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Wykładnię tę uzupełnia stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 marca 2009 r. (II UK 243/08, LEX nr (...)) według którego czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru.

Nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżyniersko - techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem.

Podkreślić ponadto należy, iż w postępowaniu wszczętym odwołaniem od decyzji organu rentowego Sąd kieruje się regułami dowodzenia określonymi w art. 227-309 k.p.c., zwłaszcza że w przepisach regulujących postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 477⁸ i nast. k.p.c.) nie ma jakichkolwiek odrębności lub ograniczeń. Przeciwnie, art. 473 § 1 k.p.c. stanowi, że w sprawach z tego zakresu nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron, co oznacza, że fakty, od których uzależnione jest prawo do emerytury i renty oraz wysokość tych świadczeń, mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi, w tym także zeznaniami świadków i stron.

Z poczynionych wyżej ustaleń wynika, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał co najmniej 25 lat pracy ogółem oraz ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a tym samym spełnił wszystkie przesłanki niezbędne do przyznania mu prawa do emerytury w świetle wyżej powołanych przepisów.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z powołanymi wyżej przepisami prawa orzeczono, jak w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie przepisów art. 98, art. 99 i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego

z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 490).